

Radboud Docenten Academie

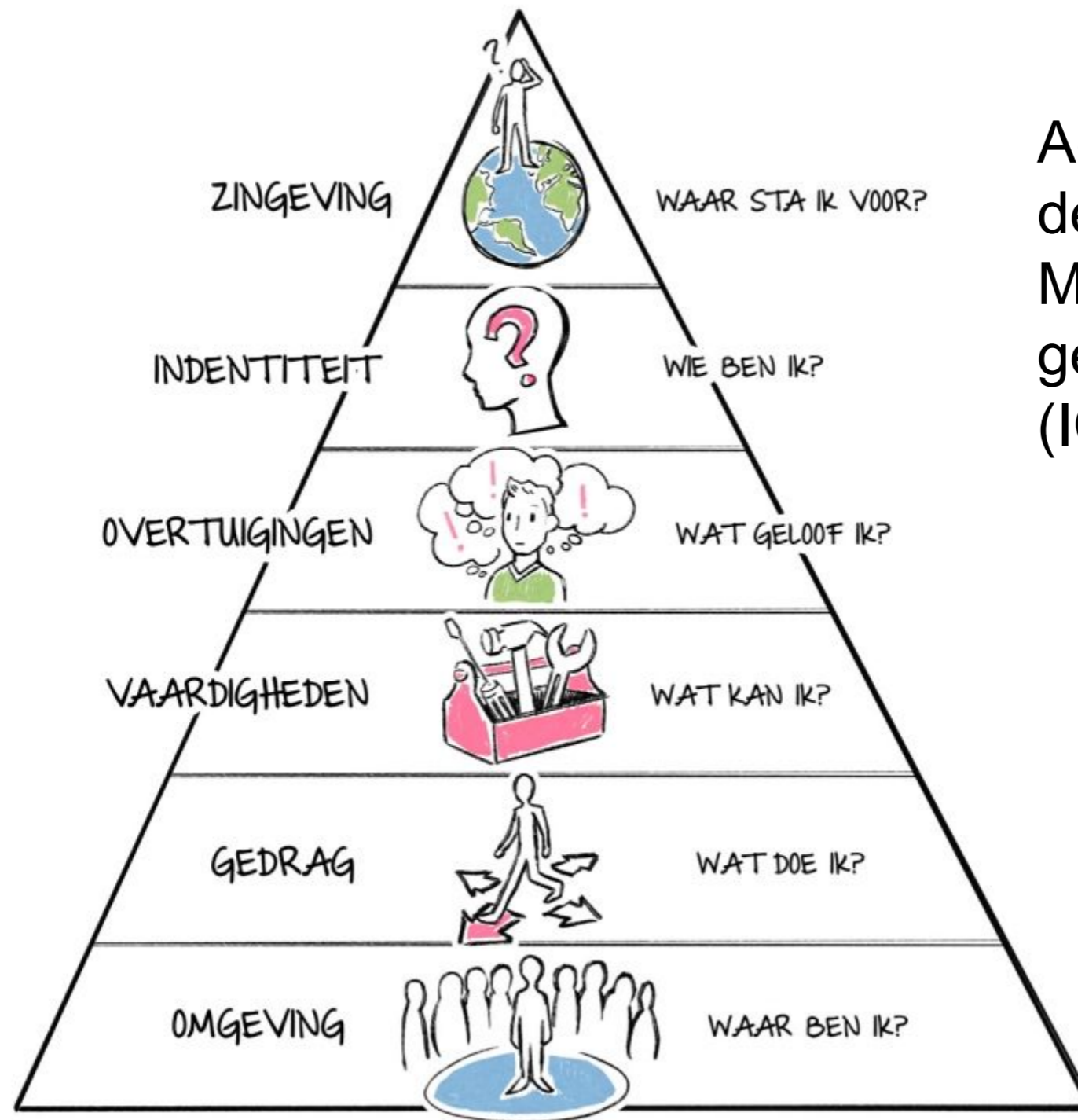
Sterk in ontwikkeling

Verhalen van starters nader bekeken: spanningen, ruimte en identiteit

Workshop Harmen Schaap, 8 april '16, BSL, h.schaap@docentenacademie.ru.nl

De docent doet ertoe! (Bateson, 2009)

Achterliggende opvatting:
de docent doet ertoe!
Maar...: veelal wordt
gestuurd op gedrag
(ICALT).

Voorbeelden

- Robert Marzano (2008). **Wat werkt in de klas**. Middelburg: Bazalt.
- John Hattie (2009). **Visible learning A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement**. London: Routledge.
- John Hattie (2012). **Visible learning for teachers maximizing impact on learning**. London: Routledge.

Verhalen van starters: wat zou je doen als begeleider?

- Verhaal starter 1.

- “Ik ervaar voldoende ruimte”
- “Daar heb ik als 47-jarige met 25 jaar beroepservaring moeite mee”
- “Dan stop ik er maar mee”
- “Maar dit kunnen veel pubers nog niet”

- Verhaal starter 2.

- “Ik vind het belangrijk om hiermee te kunnen experimenteren”
- “Het geeft mij het gevoel dat ik een speelballetje ben”
- “Ik heb mij ontwikkeld als een docent die niet snel boos wordt”
- “Ik ben graag in gesprek met leerlingen over dingen die ze bezig houdt, en dat is lang niet altijd het onderwijs”

Adaptief begeleiden

- Groei in pedagogisch didactische vaardigheid van beginnende leraren wordt vooral verklaard door coaching (Helms-Lorenz, Slof & Van de Grift, 2013)
- Vier manieren om adaptief te zijn (Van Ginkel et al., 2015)
  - Afstemming wederzijdse verwachtingen over begeleiding
  - Rekening houden met emoties en psychologische kenmerken van student
  - Aanpassen begeleidingsgesprek aan mate van reflectievaardigheden
  - Opbouw in complexiteit van taken in relatie tot niveau student

Vanaf hier reserve

De starter aan het woord (1)

- *“Ik merk dat er heel veel dingen bij komen als docent en met name als mentor waardoor ik minder tot geen tijd heb om mijn lessen creatief te ontwikkelen. Ik werk soms 36 uur, terwijl ik 22 uur betaald krijg. Vaak zijn dat ‘leuke’ dingen met de mentorklas en nakijkwerk. Ik heb geen enkel uur kunnen besteden aan ontwikkeling van nieuwe lessen voor volgend schooljaar. Ik ervaar voldoende ruimte voor persoonlijke inbreng. Dit wordt op deze school wel gestimuleerd. Echter, de ideeën zijn er maar de tijd om te uit te voeren is niet echt aanwezig. Ik merk na een jaar docent zijn dat ik merendeel van mijn tijd bezig ben met mailtjes wegwerken, lijstjes bij vullen, toetsen nakijken”.*
- *“Ik neem niet veel ruimte, omdat ik het idee heb dat ik de stof die op het programma staat zeker moet behandelen i.v.m. de proefwerken”*
- *“Ik heb een vol programma en ik merk dat ik niet vaak ruimte creëer om mezelf te ontwikkelen. Ik lees vaak vakbladen en boeken, maar dit is natuurlijk niet altijd voldoende”*

De starter aan het woord (2)

- *“De omvang en mate van vaste aanstelling blijft erg lang onzeker. Ik heb geen invloed op wat er allemaal gebeurt en kan daarover ook geen informatie krijgen. De betrouwbaarheid van leidinggevende wordt hier niet groter van. Ik denk er veel over na en dat komt mijn werkzaamheden als docent niet ten goede”.*
- *In klassen waar het klassenklimaat goed is werkt het om op deze manier te differentiëren. In een klas met een negatief klimaat lukt dit echter niet. Ik heb al met mijn afdelingsleider gesproken over deze klas en mijn rol hierin. Toch voel ik me wel alleen in dit probleem. Ik weet dat er andere docenten zijn die problemen hebben met deze klassen maar die staan ook alleen in het oplossen van de gevolgen. De spanning die dit oplevert beïnvloed mijn motivatie voor het leraarsberoep negatief. Ik heb af en toe het gevoel dat ik er beter mee kan stoppen”*

De starter aan het woord (3)

- Ik ben correct, een docent die zich aan de afspraken houdt, benadert leerlingen zoals ze zelf ook benaderd willen worden. Soms te streng (boos) als het niet gaat zoals ik wil. Strafmaatregelen nog te hoog ingezet. Ik vind het erg vervelend als leerlingen onbeschoft reageren. Zolang ze me op een vriendelijke en beleefde wijze benaderen mag het soms best chaotisch zijn. Maar dit kunnen veel pubers nog niet. Daar heb ik moeite mee. Ik trek het me vaak te persoonlijk aan. Ik denk dat leerlingen mij eerst moeten kennen en handelen zoals ik dat wil en dat er dan ook ruimte is voor iets extra's zoals spelletjes e.d. Als de tijd er nog niet voor is ben ik niet bereid iets extra's voor ze te doen.
- Toen ik net begon met lesgeven was ik onzeker over hoe streng ik moest zijn en dat ik niet alleen maar politieagent wilde spelen. Nu heb ik mij ontwikkeld als een docent die niet snel boos wordt, maar waar leerlingen wel weten dat er grenzen zijn aan hun gedrag. Sommige dingen kunnen wel en andere niet, die regels zijn duidelijk en elke week hetzelfde. Ik ben graag in gesprek met de leerlingen over de dingen die ze bezig houdt, en dat is lang niet altijd het onderwijs. Dat vind ik eervol. Ik ben blij dat ik dit jaar meer tijd heb gehad om contact te maken met leerlingen en hoop dat ik dit in het komende schooljaar verder kan uitbouwen.

Analyse van 'best practices'

- Opbouw verantwoordelijkheden, afbouw aan begeleiding en verdieping van thema's.
- Belang van vakinhoudelijke vakdidactische professionalisering.
- Rekening houden met individuele verschillen (start- en doorgroeibekwaamheid).
- Veel randvoorwaardelijk, weinig inhoud.

Zie

<http://www.rug.nl/education/lerarenopleiding/onderzoek/inductie/inductie-landelijk> en <http://www.begeleidingstartendeleraren.nl/>.

Aandachtspunten

- Langzaam ingroeien is belangrijk, maar een beginnende leraar is ambitieus en wilt/heeft zich te bewijzen!
- Reductie van 20% van de lestijd in het eerste jaar: dezelfde wijn in een kleinere zak?
- Eerste jaar van belang, maar vergeet 2^e en 3^e jaar niet!
- Beoordeling gescheiden van begeleiding: afhankelijk van schoolcultuur? Daarbij: sporadische koppeling aan HR-beleid.
- Opsporen van weerstand vanuit eerdere ervaringen (bijvoorbeeld reflecteren, theorie-praktijk koppeling of het doen van onderzoek).
- Belang van een professionele leercultuur (schoolleiding, professionele ruimte).